

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка (м. Суми)
кафедра соціальної роботи і менеджменту соціокультурної діяльності
Департамент соціального захисту населення
Сумської обласної державної адміністрації
Служба у справах дітей Сумської обласної державної адміністрації
Сумський обласний центр соціальних служб
Громадська організація «Ліга сучасних жінок» (м. Суми)
Сумський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти (м. Суми)
кафедра педагогіки, спеціальної освіти та менеджменту
Київський університет імені Бориса Грінченка (м. Київ)
кафедра соціальної педагогіки та соціальної роботи
Національний університет «Чернігівська політехніка» (м. Чернігів)
кафедра соціальної роботи
Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя (м. Ніжин)
кафедра соціальної педагогіки і соціальної роботи
Черкаський державний технологічний університет (м. Черкаси)
кафедра соціального забезпечення
Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди (м. Харків)
кафедра соціальної роботи і соціальної педагогіки
Криворізький державний педагогічний університет (м. Кривий Ріг)
кафедра соціальної педагогіки і соціальної роботи

СОЦІАЛЬНА ПІДТРИМКА СІМ'Ї ТА ДИТИНИ У СОЦІОКУЛЬТУРНОМУ ПРОСТОРИ ГРОМАДИ

***Матеріали
IV Всеукраїнської науково-практичної конференції
09 червня 2022 року***

Суми

УДК 316.356.2:316.61:37.013.42(063)

С69

*Рекомендовано до друку рішенням Вченої ради
Сумського державного педагогічного університету
імені А. С. Макаренка
(протокол № 10 від 27.06.2022 р.)*

Редакційна колегія:

- А. О. Полянничко* – кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри соціальної роботи і менеджменту соціокультурної діяльності СумДПУ імені А. С. Макаренка;
- Є. В. Стеценко* – старший лаборант кафедри соціальної роботи і менеджменту соціокультурної діяльності СумДПУ імені А. С. Макаренка.

С69 Соціальна підтримка сім'ї та дитини у соціокультурному просторі громади: матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної конференції (09 червня 2022 року, м. Суми). Суми: СумДПУ імені А. С.Макаренка, 2022. 326 с.

Збірник містить матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної конференції «Соціальна підтримка сім'ї та дитини у соціокультурному просторі громади».

У збірнику розглядаються технології соціально-педагогічної, психологічної, корекційної та соціокультурної підтримки сім'ї і дитини у вітчизняному та зарубіжному контексті; партнерство державних та громадських організацій у сфері надання соціальних послуг сім'ї та дитині; гендерний підхід як засіб оптимізації соціальної підтримки і соціально-правового захисту сім'ї та дитини; підготовка фахівців соціальної та соціокультурної сфери до соціальної підтримки сім'ї та дитини.

УДК 316.356.2:316.61:37.013.42(063)

© Колектив авторів, 2022

© СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2022

Клочко О.О., Клочко О.М. ІННОВАЦІЙНИЙ КОМПОНЕНТ СОЦІАЛЬНОЇ ДОПОМОГИ СІМ'Ї В УКРАЇНІ.....	76
Кобзар Т.В., Пономаренко Л.І. СОЦІАЛЬНО-ПРАВОВИЙ ЗАХИСТ ДІТЕЙ-СИРИТ ТА ДІТЕЙ, ПОЗБАВЛЕНИХ БАТЬКІВСЬКОГО ПІКЛУВАННЯ....	79
Ковальчук К.В., Єсіна Н.О. ОСОБЛИВОСТІ СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ З СОЦІАЛІЗАЦІЇ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ У ЗАКЛАДАХ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ..	82
Конончук О.А. ІННОВАЦІЙНІ ФОРМИ РОБОТИ У ПІДВИЩЕННІ ПЕДАГОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ БАТЬКІВ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ.....	85
Кухарь С.І., Іонова І.М. ПОНЯТТЯ МЕНЕДЖМЕНТУ І САМОМЕНЕДЖМЕНТУ У СОЦІАЛЬНІЙ РОБОТІ.....	89
Ладоня А.О, Єсіна Н.О. ПРОГРАМА СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ З СОЦІАЛІЗАЦІЇ ДИТИНИ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ У ПРИЙОМНІЙ СІМ'Ї.....	93
Лисюк З.Ф., Лях Т.Л. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ СОЦІАЛЬНО- ПЕДАГОГІЧНОЇ ПІДТРИМКИ БАТЬКІВ ДІТЕЙ З ООП.....	97
Лук'янова Д.А., Пономаренко Л.І. ІНТЕГРАЦІЯ ВИХОВНИХ ЗУСИЛЬ СУСПІЛЬСТВА ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКІСНОЇ СОЦІАЛІЗАЦІЇ ДІТЕЙ ТА ПІДЛІТКІВ.....	101
Макаренко С.Р., Полякова О.М. НАСЛІДКИ ІНТЕРНЕТ-ЗАЛЕЖНОСТІ СЕРЕД ПІДЛІТКІВ ТА МОЛОДІ.....	104
Матяш Д.О., Полякова О.М. ПРИЧИНИ СУЇЦИДАЛЬНОЇ ПОВЕДІНКИ В ПІДЛІТКОВОМУ ВІЦІ.....	107
Мельничук О.Р., Петрочко Ж.В. СУТНІСТЬ ТА СКЛАДОВІ МЕДІАЦІЇ ЯК СПОСОБУ МИРНОГО ВРЕГУЛЮВАННЯ КОНФЛІКТІВ.....	111
Попенака А.С., Полякова О.М. НАСЛІДКИ ПІДЛІТКОВОГО АЛКОГОЛІЗМУ.....	113

8. Личко А. Е. *Эти трудные подростки: Медицина*, 1983. 182 с. Електронне джерело. URL: http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:Q6imSIWM5y4J:irbis-nbuv.gov.ua/cgi-DOWNLOAD%3D1%26Image_file_name%3DPDF/Nvuuped_2014_31_70.pdf+&cd=1&hl=ru&ct=clnk&gl=ua (дата звернення: 19.05.2022)

9. Самохвал В. Г. *Особливості деструктивної поведінки у молодіжному середовищі // Територія науки*. 2015. No 3. С. 42-44. Електронне джерело. URL: <http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:Ge-51P3WgAAJ:psl.onu.edu.ua/index.php/22276246/article/download/158099/157492+&cd=2&hl=ru&ct=clnk&gl=ua> (дата звернення: 19.05.2022)

Мельничук Олена Русланівна,
магістрантка спеціальності 231 Соціальна робота
Київського університету імені Бориса Грінченка;
Петрочко Жанна Василівна,
доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри соціальної педагогіки і соціальної роботи
Київського університету імені Бориса Грінченка

СУТНІСТЬ ТА СКЛАДОВІ МЕДІАЦІЇ ЯК СПОСОБУ МИРНОГО ВРЕГУЛЮВАННЯ КОНФЛІКТІВ

На сьогоднішній час медіація є одним із найпопулярніших альтернативних способів врегулювання конфліктів у розвинених країнах світу. Вона передбачає залучення посередника (медіатора), який допомагає сторонам конфлікту налагодити процес комунікації, проаналізувати конфліктну ситуацію таким чином, щоб сторони самостійно змогли обрати той варіант рішення який задовольнить інтереси і потреби обох учасників спору.

Запровадження й використання медіації для вирішення конфліктів у школі – це процес, який має бути ретельно спланованим. Можна інституціоналізувати медіацію (внести її до регламенту та інших офіційних документів школи), залучити до її використання дирекцію школи, учнів – медіаторів-однолітків, батьків, місцеву спільноту [3].

Ефективність медіації у щоденних конфліктах, використання технік комунікації створить необхідний ґрунт для того, щоб визнати медіацію офіційним методом вирішення конфліктів і суперечок у закладі освіти.

Медіація – це процедура врегулювання спору (конфлікту) шляхом переговорів сторін цього спору (конфлікту) за допомогою одного або кількох нейтральних неупереджених посередників (медіаторів), які мають відповідну підготовку, навички та викликають довіру у обох сторін конфлікту. Медіація особливо важлива в ситуаціях, які чутливі до збереження стосунків у майбутньому.

Роль медіатора у процедурі вирішення конфлікту: допомогти сторонам конфлікту вислухати один одного без емоційного

напруження; запропонувати сторонам сформулювати, як вони бачать вирішення ситуації; допомогти узгодити ті способи виходу з ситуації, які влаштовують кожну з сторін; допомогти сторонам перевірити рішення, які приймаються, на реалістичність; висловити подяку за згоду вирішити конфлікт і впевненість, що їх домовленість буде виконана [2].

Основними засадами медіації є: добровільність (сторони залучаються до процесу за власним бажанням; медіатор та інші особи не можуть здійснювати будь-який тиск на жодну зі сторін, щоб змусити її взяти участь у медіації; медіатор зобов'язаний поінформувати сторони про можливість відмови від медіації на будь-якому етапі); конфіденційність (вся інформація, отримана під час бесіди зі сторонами, зокрема віч-на-віч, є конфіденційною і медіатори не можуть її розголошувати; інформація, внесена до протоколу має офіційний характер); неупередженість (сторони конфлікту мають рівні права й гарантоване рівне ставлення до них; медіатор дбає про рівноправність сторін під час медіації); нейтральність (медіатор залишається нейтральним по відношенню до конфлікту; він не нав'язує сторонам свої рішення, не вказує їм, яке рішення, на його думку, буде найкращим); прийняття (сторони приймають принципи медіації та особу медіатора).

Основними перевагами шкільної медіації для дітей та їхніх батьків є, те що медіація [1]:

- сприяє поширенню культури ненасильницької комунікації у школі між усіма учасниками освітнього процесу;
- допомагає усім учасникам освітнього процесу вирішувати конфлікти мирним шляхом, без залучення адміністрації школи, судових та правоохоронних органів;
- спрямована на створення сприятливого мікроклімату у шкільному середовищі;
- сприяє переходу від конфлікту до співпраці, від критики, скарг і образ до порозуміння між учнями, батьками та викладачами;
- підтримує емоційне здоров'я всього шкільного колективу (від дорослих до дітей);
- попереджає прояви булінгу та мобінгу у школі та сприяє профілактиці правопорушень серед дітей;
- поширює атмосферу безпеки і довіри у освітньому середовищі;
- знижує необхідність залучення батьків у конфлікти між дітьми;
- забезпечує від розростання напруги та бар'єрів у комунікації між усіма учасниками освітнього процесу;
- допомагає дітям ставати усвідомленими та відповідальними, а також сприяє розвитку соціальних та комунікативних навичок учнів, батьків та викладачів.

Отже, переваг у шкільної медіації багато, але основний фокус та цінність шкільної медіації полягає в тому, що вона зосереджена на задоволенні потреб та інтересів дитини. Відтак, необхідно широкого інформувати батьків учнів про сутність та значення шкільної медіації та активніше залучати до використання її елементів.

Список використаних джерел

1. Бондаренко-Зелінська Н. Л. *Запровадження альтернативних способів врегулювання спорів: європейський досвід для України. Приватне право і підприємництво.* 2009. Вип. 8. С. 162-165.
2. Кармаза О. *Інститут медіації: основні концепції розвитку. Підприємництво, господарство і право.* 2017. № 2. С. 24-28
3. Закон України «Про медіацію» від 16.11.2021 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1875-20#>

Попенака Артем Сергійович,

*студент спеціальності 232 Соціальне забезпечення
Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка;*

Полякова Ольга Михайлівна,

*кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри соціальної роботи і*

менеджменту соціокультурної діяльності

*Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка,
голова ГО «Ліга сучасних жінок»*

НАСЛІДКИ ПІДЛІТКОВОГО АЛКОГОЛІЗМУ

Анотація. *Стаття присвячена висвітленню наслідків вживання алкоголю у підлітковому віці. Підлітковий алкоголізм є дуже важливою проблемою сучасного суспільства, адже загрожує здоров'ю та соціальному розвитку підлітків.*

Ключові слова: *алкоголізм, підлітковий алкоголізм, алкогольні психози, агресія.*

Постановка проблеми. На сучасному етапі розвитку українського суспільства, відповідно до статистичних даних, дуже високою є ймовірність стати залежним від алкоголю до 20-25 років. Цьому сприяє різноманіття факторів, що відображають внутрішню соціально-психологічну складову всього українського суспільства, яка в свою чергу полягає в тому, що вживання алкоголю у суспільній свідомості в цілому не характеризується як негативне явище. Сучасні ЗМІ хоча й не прямо, але широкомасштабно пропагують вживання алкоголю: через телевізійні шоу та Інтернет тощо.

Алкоголізація підлітків, зазвичай, недооцінюється дорослими або визнається як стандартний етап соціалізації особистості. Водночас, за свідченням періодичних міжнародних опитувань [3], алкоголізація підлітків залишається гострою проблемою та вимагає втручання з боку